TAE 2017

Sosiaali- ja terveysministeriö, PL 33

***Sosiaali- ja terveysvaliokunta* (StV)**

HE 134/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2017 talousarvioksi

Mikko Staff 19.9.2016

Yleistä

- Pääluokan loppusumma 14,6 mrd. euroa, noin 26 % valtion budjetista
- Noin 1,5 mrd. euroa suurempi kuin 2016 varsinainen talousarvio, joka aiheutuu mm:
  - kilpailukykysopimuksen vaikutuksista,
  - perustoimeentulotuen maksatuksen siirrosta KELA:lle
  - opiskelijoiden siirrosta yleisen asumistuen piiriin
  - palkkatuen ja starttirahan rahoituksen osittaisesta siirrosta TEM:stä STM:öön sekä
  - turvapaikanhakijoista aiheutuvista menoista.

Pääluokka 33 jakauma: 14,5 mrd. euroa

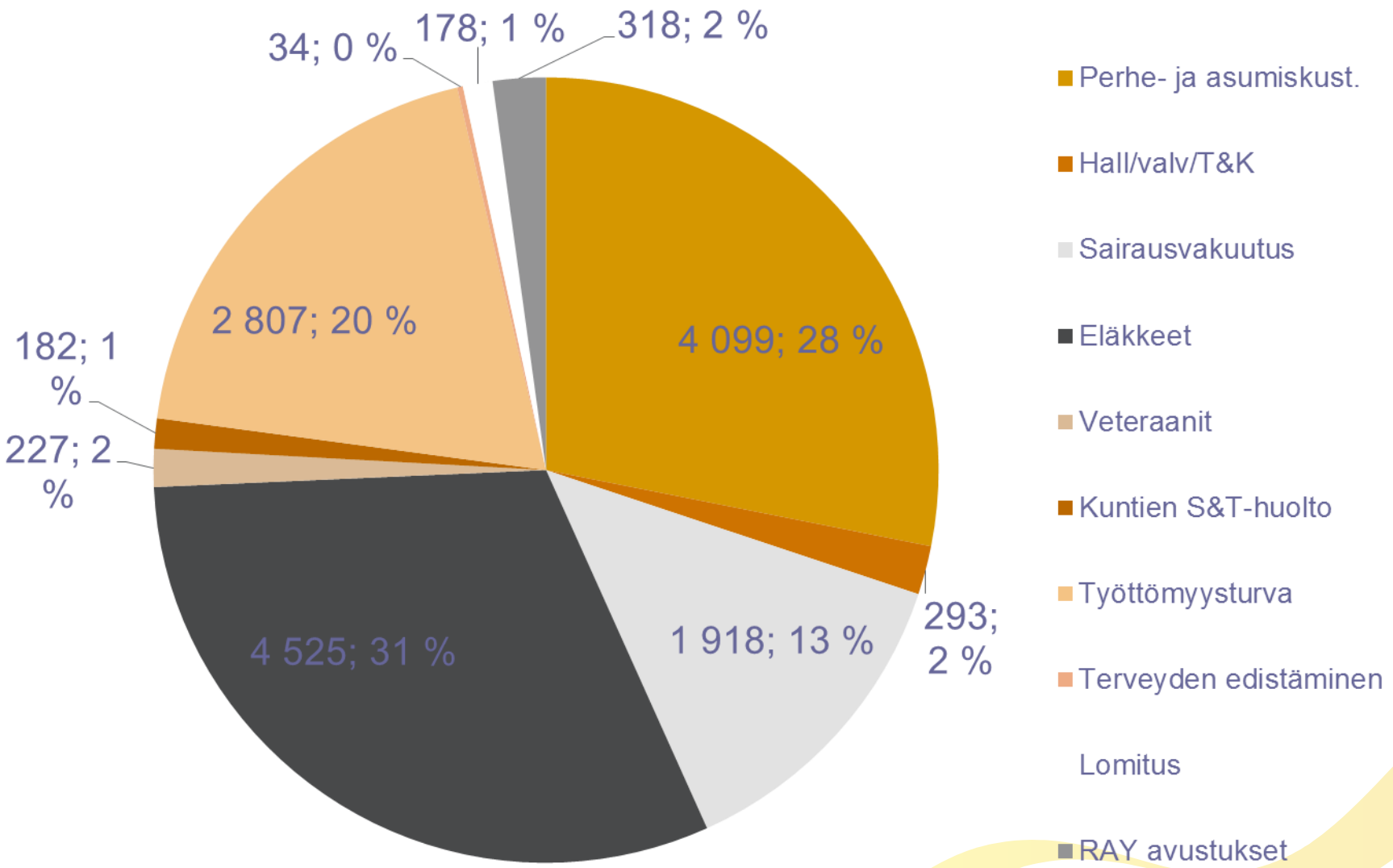

Selitteessä: milj. euroa; prosenttia

Perhe- ja asumiskustannusten tasaus ja perustoimeentulotuki

- Noin 4,1 mrd. euroa, lisäystä 731 milj. euroa.
- Opiskelijoiden asumistuen siirto yleiseen asumistukeen
  - lisää julkisen talouden menoja vuonna 2017 noin 15,8 milj. euroa ja vuositasolla noin 41,0 milj. euroa
  - lisäkustannukset katetaan yleisen asumistuen menoista jättämällä yleisen asumistuen enimmäisasumismenot korottamatta vuonna 2017 ja alentamalla kuntaryhmien 3 ja 4 enimmäisasumismenoja 4 prosentilla.
- Perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksaminen Kelalle vuoden 2017 alussa
  - Kelan toimintakuluihin lisätään 26,5 milj. euroa
  - siirto lisää menoja STM:n hallinnonalalla 478,6 milj. euroa

Sairausvakuutus 1/2

- Valtion osuus 1,9 mrd. euroa, lisäystä 743 milj. euroa
- Lisäys aiheutuu pääasiassa kilpailukykysopimuksesta
- Lääkekorvauksista säästetään 134 milj. euroa, josta valtion osuus on 60 milj. euroa
- Sairaus- ja kuntoutusrahojen tulorajoja ja korvausastetta alennetaan ylimmissä tulorajoissa, joka pienentää työtulovakuutuksen kustannuksia vuositasolla 25 milj. ja 18 milj. euroa vuonna 2017. Ei vaikuta valtion menoihin.

Sairausvakuutus 2/2

- Naispuolisen työntekijän perhevapaista aiheutuvia vanhemmuuden kustannuksia tasataan työnantajalle maksettavalla 2 500 euron kertakorvauksella 1.4.2017 alkaen
  - Kertakorvaus rahoitetaan työnantajien sairausvakuutusmaksulla, joten se ei vaikuta valtion menoihin. Korvauksesta syntyvät menot ovat 45 milj. euroa 2017 ja vuositasolla 75 milj. euroa
- Kannustinloukkujen purkamiseksi nuorten kuntoutusraha ja nuorille maksettavan ammatillisen kuntoutuksen kuntoutusraha korotetaan takuueläkkeen tasolle. Lisää valtion menoja 14,2 milj. euroa.

Kilpailukykysopimuksen vaikutukset 1/2

- Kaikkien työnantajien sairausvakuutusmaksua alennetaan 0,94 prosenttiyksiköllä, joka lisää valtion rahoitusosuutta 706 milj. euroa
- Samalla euromäärällä alennetaan palkansaajien ja yrittäjien sairaanhoitovakuutuksen sairaanhoitomaksua ja nostetaan työtulovakuutuksen päivärahamaksua
- Maksukorotusten vaikutuksia kompensoidaan pienituloisille palkansaajille, johon varattu 30 milj. euroa
- Lisäksi työnantajan ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksuja yhdenmukaistetaan
- Tämän seurauksena palkansaajien työttömyysvakuutusmaksun tuotto nousee ja valtion rahoitusosuus peruspäivärahasta laskee 48 milj. eurolla vuonna 2017

Kilpailukykysopimuksen vaikutukset 2/2

- Palkansaajan aikuiskoulutustuen perusosan rahoitus siirretään Työttömyysvakuutusrahaston tuotoilla katettavaksi
- Aikuiskoulutustuen enimmäispituus lyhenee 15 kuukauteen ja perusosa alenee 15 prosenttia
- Valtio rahoittaa edelleen yrittäjän aikuiskoulutustuen.
- Aikuiskoulutustuen muutokset tulevat voimaan 1.8.2017 ja ne säästävät valtion menoja 44,1 milj. euroa vuonna 2017.
- Työntekijöiden keskimääräistä työeläkemaksua korotetaan ja työnantajien keskimääräistä työeläkemaksua alennetaan 0,20 prosenttiyksikköä vuonna 2017
- Kilpailukykysopimuksen vaikutukset STM:n pääluokassa ovat yhteensä vajaa 650 milj. euroa vuonna 2017.

Työttömyysturva 1/2

- Noin 2,8 mrd. euroa, vähennystä 53 milj. euroa
- Työttömyysturvassa toteutetaan kaksivuotinen kokeilu, jossa palkkatukea ja starttirahaa rahoitetaan osittain työttömyysetuusmäärärahoista
  - palkkatuen ja starttirahan perusosaa vastaava rahoitusosuus (151,1 milj. euroa) siirretään TEM:stä STM:öön.
  - työttömyysetuudella omaehtoisesti opiskelevien kulukorvaus poistetaan, joka säästää valtion menoja noin 29 milj. euroa.
  - Kulukorvausta ryhdytään maksamaan työkokeilun ajalta ammatillista koulutusta vailla oleville nuorille, joka lisää valtion kustannuksia 7 milj. eurolla.
  - Matka-avustus ja muuttokustannusten korvaus yhdistetään liikkuvuusavustukseksi.
  - Uudistusten jälkeen starttirahaan ja palkkatuen perusosan rahoitukseen arvioidaan käytettävän 257 milj. euroa vuonna 2017.

Työttömyysturva 2/2

- Ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan kohdistetaan 200 milj. euron säästö. Tämä toteutetaan siten, että
  - työttömyysturvan omavastuuaikaa pidennetään,
  - ansiosidonnaisen työttömyysturvan korotusosia pienennetään,
  - pitkän työuran korotusosasta luovutaan kokonaan ja
  - työttömyyspäivärahan enimmäiskestoa lyhennetään sadalla päivällä.
- Ulkomaalaislain perusteella oleskeluluvan Suomesta saaneille työttömille työnhakijoille maksetaan jatkossa työmarkkinatuen sijasta kotoutumistukea. Säästö kotoutumistukimenoissa arviolta 3,4 milj. euroa.

Eläkkeet

- 4,5 mrd. euroa, jossa lisäystä 47 milj. euroa
- Ikääntyneille kertaluonteinen eläketuki, joka kohdennetaan yli 60-vuotiaille pitkäaikaistyöttömille
  - Eläketuki koskee 5 vuotta työttömänä olleita yli 60-vuotiaita
  - lisää valtion menoja STM:n pääluokassa arviolta 38 milj. euroa

Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

- Terveyden ja toimintakyvyn edistämiseen 34,5 milj. euroa, jossa lisäystä 9,0 milj. euroa
- Tästä 28,0 milj. euroa rokotteiden hankintaan
  - Rokoteohjelmaa laajennetaan sisällyttämällä vesirokkorokote kansalliseen rokotusohjelmaan +4,2 milj. euroa
  - Puutiaisaivokuumerokote lisätään kansalliseen rokotusohjelmaan kaikilla niillä alueilla, joilla ilmaantuvuus on 15 tapausta sataatuhatta asukasta kohden vuodessa, +120.000 euroa
- Avustukset terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen 317,6 milj. euroa

Indeksitarkistukset

- Indeksitarkistuksia kansaneläkeindeksiin ja kuluttajahintaindeksiin sidotuissa etuuksissa ei tehdä vuosina 2017–2019
- Kansaneläkeindeksin pistelukua alennetaan vuonna 2017. Näin toteutetaan pääosin julkisen talouden suunnitelmassa päätetty 0,85 prosentin säästö
- Säästöt koskevat muun muassa kansaneläkettä, työttömyysturvaa, asumistukia ja lapsilisiä
- Toimet pienentävät valtion menoja 67,3 milj. euroa STM:n pääluokassa
- Säästö ei koske perustoimeentulotukea, johon tehdään normaali indeksitarkistus

Genomikeskus

- Genomikeskuksen sekä biopankkien yhteisten toimintojen ja kansallisen syöpäkeskuksen perustamisen valmisteluun on varattu 5,8 milj. euroa
- Määrärahalla on muun muassa tarkoitus:
  - perustaa kansallinen genomikeskus ja syöpäkeskus vuoden 2018 loppuun mennessä
  - tehostaa julkisten biopankkien toimintoja
  - toimenpiteillä tavoitellaan Suomen kehittymistä edelläkävijämaaksi ja kansainvälisesti halutuksi yhteistyökumppaniksi genomitietoa hyödyntävälle terveydenhuollolle, huippututkimukselle ja globaalille liiketoiminnalle.

Kuntien sosiaali- ja terveyspalvelut 1/2

- Omais- ja perhehoidon kehittämiseen 40,7 milj. euron lisäys
  - kohdistetaan omaishoitajien ja perhehoitajien vapaajärjestelyjen ja palvelujen kehittämiseen ja perhehoitopalkkion korottamiseen
- Ikääntyneiden ihmisten kotiin vietäviin palveluihin 4,8 milj. euron lisäys
- Sosiaali- ja terveydenhuollon ympärivuorokautinen päivystys ja vaativa hoito kootaan 12 sairaalaan ja hoitokäytäntöjä sekä ensihoitoa kehitetään
  - Kuntien menot alenevat 75 milj. euroa, josta valtionosuus on 19,2 milj. euroa.
- Laatusuositusta hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi tarkistetaan 1.1.2017 alkaen
  - jatkovalmistelussa mm. henkilöstön laskenta- ja mitoitusperusteita täsmennetään.
  - lisäksi vanhuspalvelulaista poistetaan eräitä osatehtäviä
  - kuntien menojen arvioidaan vähenevän yhteensä 52,4 milj. euroa, josta valtionosuuden vähennys on 13,3 milj. euroa.

Kuntien sosiaali- ja terveyspalvelut 2/2

- Perheväkivallan uhreille tarkoitettujen turvakotipaikkojen perustamiseen on varattu 13,5 milj. euron määräraha.
  - Määrärahassa on huomioitu 2 milj. euron korotus
  - Julkisen talouden suunnitelman mukaisesti vastaava korotus huomioidaan myös vuosien 2018 ja 2019 talousarvioissa, jolloin määrärahataso nousee 17,5 milj. euroon vuonna 2019.
- Valtion rahoitus lääkäri- ja lääkintähelikopteritoimintaan pysyy samana kuin vuonna 2016 eli 29 milj. eurossa
  - rahoituksen julkisen talouden suunnitelman mukainen siirto toteutetaan sote ja maakuntauudistuksen yhteydessä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittäminen

- Hallitusohjelman strategisen tavoitteen hyvinvointi ja terveys toimeenpanoa tuetaan viidellä kärkihankkeella
  - Näille esitetään 56 milj. euroa, jossa lisäystä on 32,5 milj. euroa.
  - Kärkihankkeisiin kuuluvat muun muassa lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma, ikäihmisten kotihoidon kehittäminen ja kaikenikäisten omaishoidon vahvistaminen, palveluseteli- ja perustulokokeilut sekä asumisperusteisen sosiaaliturvan kohdentumisen arviointi
  - Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon nuorten palvelujen uudistamiseen osana nuorisotakuun kärkihankkeelle 1,5 milj. euroa
- Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenneuudistuksen ja maakuntauudistuksen valmisteluun ja tukeen on varattu 5,6 milj. euron määräraha
- Uudistusta tukevan ICT-ohjelman käynnistämiseen kohdistetaan lisäksi 3 milj. euroa.

Muuta

- Veteraanien tukemiseen 227 milj. euroa:
  - Suomi 100 vuotta-juhlavuoden kunniaksi rintamaveteraanien kuntoutuslain mukaisten avopalveluihin +20 milj. euron lisäys rahapelitoiminnan tuottovaroista
  - Kunnallisiin avopalveluihin oikeuttavan haitta-asterajan alentaminen 1.1.2017 lähtien lievävammaisille sotainvalideille 15 prosentista 10 prosenttiin +4,7 milj. euroa
- Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta 178 milj. euroa
  - lomitustoimintaan kohdennetaan 11 milj. euron lisäys
  - tästä 10 milj. euroa käytetään muun muassa viljelijöiden maksujen alentamiseen ja
  - 1 milj. euroa maatalousyrittäjien jaksamisen tukemiseen.

Muuta

- Direktiivi EU:n ulkopuolella kotipaikkaansa pitävän yrityksen sisällä siirtyvistä työntekijöistä kasvattaa valtion menoja STM:n pääluokassa arviolta 5,6 milj. euroa
- Kausityöntekijöiden maahanpääsyehtoja yhdenmukaistava ja heidän oikeuksiaan EU:ssa parantava direktiivi lisää menoja arviolta 4,2 milj. euroa
- Oleskeluluvan saaneista turvapaikanhakijoista aiheutuvat menot ovat arviolta 105 milj. euroa STM:n hallinnonalalla vuonna 2017
  - Turvapaikanhakijamääräksi oletetaan 10 000 hakijaa vuosina 2016 ja 2017.
  - Myönteisen turvapaikkapäätöksen arvioidaan saavan 30 prosenttia vuonna 2017.

Virastot ja laitokset

- Virastojen ja laitosten toimintamenoihin kohdennetaan 180,5 milj. euroa,
  - huomioitu yhteensä 8,6 milj. euron säästötoimenpiteet.
- Raha-automaattiyhdistyksen avustusosasto siirtyy sosiaali- ja terveysministeriön yhteyteen vuoden 2017 alusta
  - ministeriön toimintamenoissa on huomioitu 3,4 milj. euron lisäys, joka vastaa puolta avustustoiminnan arvioiduista kustannuksista. Lisämääräraha katetaan peliyhtiön tuotosta.